శిథిలాలమధ్య అంతరంగాలు

మారుతి

నెమ్మదిగా ముందుకు వంగి మట్టి గోకి వేళ్ళు పోనిచ్చి నీలంరంగు పూసను పైకి తీశాడు శర్మ. నిటారుగా నిలబడి ఆ పూసను అన్ని కోణాలనుంచి పరిశీలించాడు ఆసక్తిగా.

రాజు, రావు, నాయుడు శర్మ దగ్గరగా వచ్చి అతని చేతిలోఉన్న నీలంరంగు పూసను చూశారు.

కనుబొమలు ముడిచి చాలా తీవ్రంగా, ఆదేకంగా పూసను చూస్తున్న శర్మ వాళ్ళను గమనించనట్టే నటిస్తున్నాడు. క్షణాలు, నిమిషాలు దొర్లిపోయేకొద్దీ శర్మ పక్కన నిలబడిన వారిలో ఆతృత మరీ ఎక్కువవుతున్నది.

వారికి కొద్దిదూరంలో కూలీలు, గడ్డపారలు ఉపయోగించి అతి జాగ్రత్తగా, మేస్త్రీ చెబుతున్న సూచనల ప్రకారం గుంటలు తవ్వుతున్నారు. తవ్విన మట్టిని ఒక పక్కన గుట్టగా పోస్తున్నారు. గోతులమధ్య పగిలిన కుండముక్కలు, శిధిలమయిపోగా మిగిలిన అవశేషాలు ఎముకలు చిందర వందరగా పడి ఉన్నాయి.

కిందటి రోజు కురిసిన వర్షం నీటికి గట్లమీదినుంచి జారిన మట్టి గోతుల్లో పేరుకుపోయింది. పేరుకున్న మట్టిని తీసి పైకి వేస్తున్నారు కూలీలు. మరికొంత మంది కొత్తచోట్ల ట్రెంచిలు తవ్వుతున్నారు. ఇటువంటి త్రవ్వకాల పనిలో నేర్పు అవసరం. గత రెండు మూడు సంవత్సరాల నుంచి అటువంటి పనికి అలవాటుపడి ఉండటంచేత ఆ పనిని సులభంగా చేసుకుపోతున్నారు.

రోజంతా తవ్వమన్న చోటల్లా తవ్వటం కూలి డబ్బులు తీసుకోవటమే వారిపని. వాళ్ళుచేస్తున్న పనేమిటో వాళ్ళకే తెలీదు. ఆడకూలీలు మగకూలీలు ఎకసకాలాడుకుంటూ ఎవరిపన్లు వాళ్ళు చేసుకుపోతున్నారు.

శర్మ కోటుజేబులోనుంచి భూతద్దం తీసి అరచేతిలో పూసనుంచి పరీక్షించడం మొదలుపెట్టాడు.

'మొన్న మనకు దొరికిన నాణేలకూ ఈ పూసకూ ఏమయినా సంబంధం ఉన్నదంటారా!' అన్నాడు రాజు ఉత్సుకతను ఆపుకోలేక.

శర్మ ముఖం గంభీరంగా మారిపోయింది. కోపంతో నుదురు ముడతలు పడింది.

'మిష్టర్ రాజా! నీకు ఎన్నోసార్లు చెప్పాను. తొందరపడి ఏ నిర్ణయానికి రాకూడదని' అన్నాడు.

'అది కాదు సార్!' అని రాజు ఏదో చెప్పబోతుంటే, నాయుడు, రావు అతన్ని వారించారు, శర్మ సంగతి బాగా తెలిసిన వారవటంచేత.

త్రవ్వకాల పని జరిగేటప్పుడు అక్కడ ఎటువంటి అవశేషాలు దొరికినా, వాటి ప్రాముఖ్యాన్ని గురించిన వివరాలు తనకంటె ముందుగా ఎవరు చెప్పినా, లేక విమర్శించినా శర్మ సహించలేడు.

ఆ కేంపు నిర్వాహకాధికారి శర్మ.

రాజు చిరునవ్వు లొలకబోస్తూ నుంచున్నాడు దూరంగా పనిచేస్తున్న ఆడ

కూలీల ఒంపుసొంపులను తిలకిస్తూ.

రావూ, నాయుడు ఒకళ్ళనొకళ్ళు కళ్ళతోనే పలకరించుకున్నారు. రావు అందుకున్నాడు.

'ఎంత చిన్నవస్తువయినా మీ చూపుల్నించి తప్పించుకుపోలేదు సార్! అందుకే మీకు ఈ ఫీల్డులో యింత పేరుంది...ఆ పూస...మీరే చూశారా...!'

బిగుసుకుపోయిన శర్మ ముఖంలో యించుకంత ప్రసన్నత కనపడింది.

ఆలస్యం చేయకుండా నాయుడు అందుకున్నాడు. 'మన భారతదేశంలోనే మిమ్మల్ని మించినవారు లేరని ఆమధ్య యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసరు ఒకాయన అన్నారంటే అందులో అతిశయోక్తి ఎంతమాత్రం లేదని మన డిపార్టుమెంటులో ప్రతిఒక్కరికీ తెలుసును సార్!...ఆపూస చాలా ప్రాచీనమయినదనే అంటారా సార్!'

రాజు అసహ్యంగా మొహం పెట్టి దూరంగా మేటవేసిన మట్టిదిబ్బ కేసి చూస్తూ ఉండిపోయాడు.

'నా దృష్టిలో ఈపూస చాలా ముఖ్యమయింది. యిటువంటి పూసను గురించి ఏ చరిత్రకారుడూ యింతవరకు ఉదహరించి ఉండలేదనే నా గట్టి నమ్మకం. యిది తప్పకుండా క్రీస్తుపూర్వం రెండు మూడు శతాబ్దులనాటిదయి ఉండి తీరాలని నా ఊహ.' శర్మ అన్నాడు ఎట్టకేలకు.

'అంటే శాతవాహనుల కాలంనాటిదంటారా!' అన్నాడు రాజు.

అతని మాటలు వినిపించుకోనట్టే శర్మ చెప్పకుపోయాడు. 'ఈ పూసయొక్క పరిణామం, రంగు, పైన ఉన్న నగిషీపని యివన్నీకూడా క్రీస్తుపూర్వం ఈ ప్రాంతాల ప్రజలు వాడినవేనని స్పష్టమవుతోంది. యిటువంటి పూసలంటే ఆనాటి స్త్రీలు యిష్టపడేవారనీ, వాటినే హారాలుగా గుచ్చుకుని ధరించేవారని అనుకోవచ్చు.'

శర్మమాటలు వింటూ ఊరుకోలేకపోయాడు రాజు. 'పూసలంటే ప్రీతి స్త్రీలకేగాని పురుషులకు లేదని ఎలా చెప్పగలం' అని ఎదురుప్రశ్న వేశాడు.

'నీకు అన్నీ సందేహాలే రాజూ!' అని రావు అతన్ని వాదించాడు.

'అవునండీ రావుగారూ! పూసలదండలు మగవాళ్ళే ఎందుకు వేసుకుని ఉండకూడదూ. ఈ కాలంలోకూడ మనం ఎంతో మందిని చూస్తూన్నాం. కోయ మొదలయిన జాతులు...' రాజు చెబుతున్నది పూర్తి కాకుండానే శర్మ చేతిలోని పూసను కోటుజేబులో వేసుకుని టెంటువేపు వెళ్ళిపోయాడు.

పక్కన ట్రెంచిదగ్గర పనిచేస్తున్న హమీద్ మట్టిచేతులు విదిలించుకుంటూ వచ్చాడు.

'శర్మ సాబ్‌కి కోపం ఎక్కువసాబ్! చిన్న పూసకోసం యింత హంగామా చెయ్యాలా!' అన్నాడు.

'యిప్పుడే కాదు. అతని తరహాయే అంత, కీర్తి ప్రతిష్ఠలన్నీ తనకే రావాలంటాడు. ఆలోచన తక్కువ. ఆవేశం ఎక్కువ' అన్నాడు రాజు టెంటుకేసి కదిలిపోతున్న శర్మకేసి కసిగా చూస్తూ.

'ఆయన సంగతి తెలిసికూడా నువ్వెందుకంత ఆవేశపడతావ్!' అని నచ్చచెప్పబోయాడు నాయుడు.

'మీలాగ నాకు ఓర్పు తక్కువ. సరేనా!... కిందటి యేడుమాత్రం—ఎంత పబ్లిసిటీ యిచ్చాడు శర్మ. అస్థికలున్న ఎర్రమట్టి కుండను దాని పక్కనే ఉన్న యినప పనిముట్లను చూసి, సింధు నాగరికత యిక్కడే పుట్టిందనీ, దానికి కావలసిన ఆధారాలన్నీ యిక్కడున్నాయనీ ప్రెస్ స్టేట్‌మెంటు యిచ్చాడు. అది చూసుకుని 'బాస్' హెడ్‌క్వార్టర్సు నుంచి పరిగెత్తుకొచ్చి మొహం వాచేలా చివాట్లువేశాడు. తనకు రావాల్సిన కీర్తి శర్మ కొట్టేస్తాడా అన్న ఉక్రోషంతో! కాని, తీరా ఆ అస్థికల కుండ వట్టి కుండేననీ, దానికి చారిత్రక ప్రాముఖ్యం ఏమీలేదనీ తేల్చుకున్న 'బాస్' మరిన్ని చివాట్లుపెట్టి వెళ్ళిపోయాడు ... హు ... శర్మ అప్పుడే మర్చిపోయాడు.' రాజు కోపం వెళ్ళగక్కాడు.

'శర్మ ఎటువంటి వాడయినా అతని మాటకు మనం విలువ యివ్వాలి' అన్నాడు రావు.

హమీద్ వారందరిలోకి వయసులోనూ, అనుభవంలోనూ పెద్ద. సరదాగా, కలుపుగోలుగా మాట్లాడుతూ క్యాంపును లయివ్లీగా ఉంచుతాడు.

'మా పిల్లగాడి మొలగట్టిన పూసవంటిదే యిప్పడు శర్మాసాబ్ పిరుకుపోయింది. అంతే, బస్ యింక నువ్వేం ఫికరుజేయకు రాజూ సార్!' అన్నాడు హమీద్.

రాజూ తేలికగా నవ్వాడు. రావు,నాయుడు కూడా హమీద్ మాటలకు నవ్వుకున్నారు.

శర్మకు పూసదొరికిన గుంట దగ్గరకు వెళ్ళాడు రాజు. భూమి ఉపరితలానికి ఆరడుగుల లోతు దాకా తవ్విన ట్రెంచిలు ఆ పక్కనేఉన్నాయి. పురాతన దేవాలయాల శిధిలాలు, యజ్ఞవాటికలు, బలిపీఠాలు, వాటిముందు మట్టితో కప్పబడిన శిధిలావస్థలో ఉన్న జంతువుల కళేబరాలు, మరుగుపడిన చారిత్రకసత్యాలను తెలియజెబుతున్నాయి.

వాటిన్ని సక్రమమయిన విధంగా ప్రజలకు విద్యావంతులకు తెలియజెప్పవలసిన బాధ్యత అక్కడ పనిచేసే ప్రతిఉద్యోగిపయినా ఉన్నది. కాని విధినిర్వహణకంటే కీర్తికండూతి చాలా దొడ్డది చెడ్డదీను. దానికితోడు అధికారమదంకూడా తోడయితే కల్లుత్రాగిన కోతి నిప్పుతొక్కినట్టే!

యిటువంటి కోవలోవాడే శర్మ, అనీ, అతనికి విషయపరిజ్ఞానం కంటే బుకాయింపు ఎక్కువ అని రాజు అభిప్రాయం. సర్వీసులో ఎన్ని ఎదురుదెబ్బలు తగిలినా శర్మకు జ్ఞానోదయంకాలేదు, అయినా అదృష్టవంతుణ్ణి చెరిచేవాడులేడనీ, పరమపద సోపానపటంలో అన్నీ నిచ్చెనలే ఎక్కుతున్నాడు శర్మ యింతవరకూ.

తెలివితేటలతోపాటు నిజాయితీ కార్యదీక్ష పట్టుదలతోకూడా ఉండితీరాలి. అవి గనక లోపిస్తే అక్కడ జరుగుతున్న పనంతా శుద్ధదండగే! ప్రభుత్వం తవ్వమన్నది గనక మేము తవ్వుతున్నామనుకుంటే దానివల్ల ప్రజలకు చరిత్రకారులకూ ఏమీ ఉపయోగం ఉండదు.

శర్మ తన టెంటుకు వెళ్ళి రావ్‌కిషన్‌కు కబురుపెట్టాడు రమ్మని.

రావ్‌కిషన్ ఒక ప్రముఖ పత్రికా విలేఖరి. శర్మకు చాలా కావలసినవాడు. అతనికి కావలసిన పబ్లిసిటీ అంతా రావ్‌కిషన్ ద్వారానే జరుగుతూ ఉంటుంది. అందుకు తృణమో పణమో ముట్టజెప్తుంటాడు శర్మ.

సిగరెట్టు ముట్టించి ఆలోచనలో

పడ్డాడు శర్మ. తను చేసే ప్రతిపనికి రాజు అడ్డుతగులుతున్నాడు. తనంటే అతని కసలు లక్ష్యంలేనట్లుగా ప్రవర్తిస్తున్నాడు ఈమధ్య ... తనకు విషంచేయడు, నామోషీ కాబోలు...ఎంత పొగరు! ఎట్లాగయినా బుద్ధిచెప్పాలి. దేనికయినా అవకాశం రావాలి! యిప్పుడా అవకాశం వచ్చింది. జారవిడువకూడదు.

రామ్‌కిషన్ సైకిలుదిగి టెంటుబయట పాలు కుర్చీలో పడుకున్న శర్మకు నమస్తే చెప్పి ఎదురుగాఉన్న కుర్చీలోకూర్చున్నాడు.

అలవాటు ప్రకారం వంటవాడు రెండు టీలుచేసి తీసుకువచ్చి వారిద్దరిమధ్య ఉన్న చిన్న బల్లమీదపెట్టాడు...శర్మ ఒక కప్పు అందుకుని సిప్‌చేస్తూ రామ్‌కిషన్ను కూడా తీసుకోమని సంజ్ఞచేశాడు. యిద్దరూ టీ తాగటం పూర్తయింది. సిగరెట్లు వెలిగినయి.

'మీ కొక అతిముఖ్యమయిన వార్తచెబుదామని పిలిచాను. రేపు పత్రికల్లో ప్రముఖంగా ప్రచురించ దగిన వార్త' అన్నాడు శర్మ.

'చెప్పండి సార్!' అన్నాడు రామ్‌కిషన్, అతను చెప్పబోయే విషయాలు రాసుకోటానికి నోట్‌బుక్ పెన్సిలు రెడీగా పెట్టుకుని.

శిథిలాలమధ్య...

యింతలోకి రాజు, హామీద్ హడావుడిగా వచ్చారక్కడికి. రాజు చేతిలో చిలుముపట్టిన రెండు రాగిరేకులు, హామీద్ చేతిలో తప్పు పట్టిన యినప పనిముట్లు పగిలిపోయిన పింగాణీ ముక్కలు ఉన్నాయి, శర్మ ముందున్న బల్లమీద అవన్నీ పరిచారు యిద్దరూ.

శర్మ అసహనంగా కదిలాడు కుర్చీలో,

'ఏమిటివన్నీ!' అన్నాడు.

'ఈ పింగాణీ ముక్కలమీద చూడండీ విదేశీయుల లిపి ఉన్నది. బొమ్మలుకూడా ఉన్నాయి. ఈ రాగి రేకుల మీద సంస్కృత, ప్రాకృత భాషల్లో రాసి ఉన్నది. బహుశ ఏదయినా దాన శాసనం కావచ్చు. చివర్న పేర్కొన్న పేర్లనుబట్టే కూడా వీటికి చారిత్రక ప్రాముఖ్యం ఉన్నదని భావించవచ్చు. యిటువంటి రాగి రేకులు మన డిపార్టుమెంటుకు యిదివరకెన్నడూ లభించలేదని గట్టిగా చెప్పగలను' అన్నాడు రాజు.

శర్మ అయిష్టంగానే ఆ రాగి రేకులను చేతిలోకి తీసుకుని పాటిమీదున్న లిపిని చదవటానికి వ్యర్థప్రయత్నం చేశాడు. అతనికి ఆ సబ్జక్టులో ప్రవేశం లేదు. రాజు ఎం. ఏ. లో ఆ సబ్జక్టుకూడా చదివాడు.

శర్మకు కొంచెం యిబ్బందిగానే ఉన్నది. రాజు చెప్పిందాన్ని ఖండించాలంటే దానికి కారణాలు చెప్పాలి. రాగి రేకులమీద ఏమి రాసి ఉన్నదో చదవగలిగితే గదా దాని ప్రాముఖ్యాన్ని గురించి వ్యాఖ్యానం చేయగలిగేది !

'మరి తుప్పు పట్టిన ఆ యినప ముక్కలు ఎందుకు ఏరు కొచ్చారు !' అన్నాడు శర్మ, రాజు తెలివితక్కువ తనాన్ని ఎలాగయినా బయటపెట్టాలనే ఉద్దేశంతో.

రామ్‌కిషన్ ఆసక్తిగా గమనిస్తున్నాడు.

'మీ కంటికవి యినప ముక్కలేగాని హామీద్‌కు అవి చాలా ముఖ్యమయినవిగా తోచి తీసుకువచ్చాడు' అని రాజు యినప ముక్కలను అన్నిటినీ ఒక ఆకారంలో పేర్చాడు. అది ఒక ధనుస్సు ఆకారంలో ఉన్నది.

'యివన్నీకూడా చాలా ప్రాముఖ్యమున్న వస్తువుల్లాగే ఉన్నాయ్ సార్ !... యింతకూ మీరు చెబుతానన్న విశేషం ఏమిటి' రామ్‌కిషన్ అడిగాడు.

రాజు హామీద్‌ల ఎదుట పూసను గురించిన వివరాలు చెప్పటం అతని కిష్టం లేదు. దానిని కనిపెట్టిన ఘనత అంతా తనకే దక్కాలని శర్మ తాపత్రయం.

యింతలో జీపువచ్చి ఆగిన చప్పుడు అయింది. ఉరుముని పిడుగులా 'బాస్' జీపు దిగి టెంటు లోపలికి వచ్చాడు.

అందరూ లేచి ఆయనకు ఎదురు నడిచి స్వాగతం పలికారు. ఆయన్ని సుఖాసీనుల్ని చేశారు. ఆయన అడక్కుండానే అక్కడి విషయాలు చెప్పటం శర్మ విధి. పైగా పేరు మోసిన విలేఖరికూడా అక్కడే ఉండటంతో 'బాస్'కు ఆవేశమూ, అనుమానమూ కలిగినయి.

యిక తప్పదన్నట్లు శర్మ, రాగిరేకులు పింగాణీ యినప ముక్కలుచూపి అవి

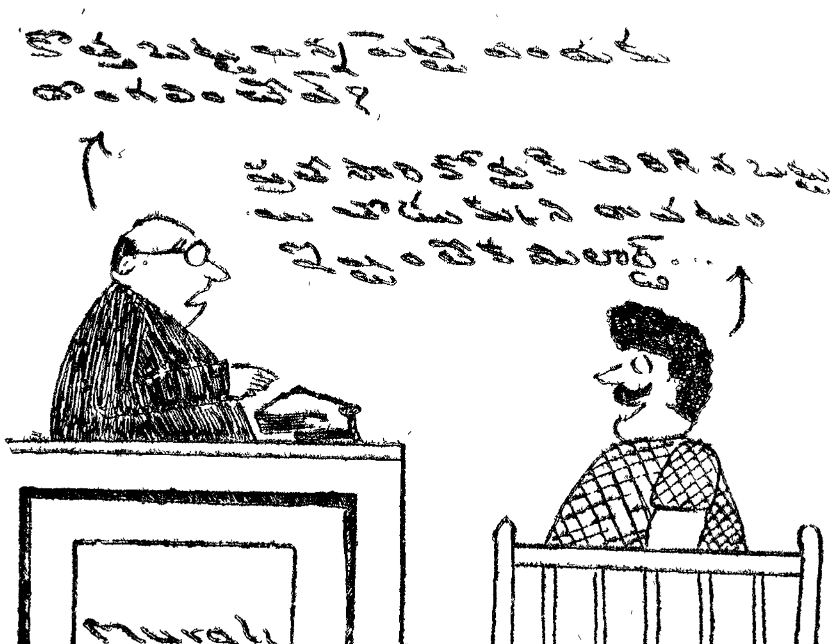

దొరికిన వైనం; పాటి విశేషం; రాజు చెప్పిన మాటలనే కొంచెం మార్చిచెప్పాడు. ఆ మాటల్లో అతనే కష్టపడి తెలివంతా ఉపయోగించి వాటిని మట్టినుంచి బయటికి తీసినట్లు, చెప్పాడు. నీలం రంగు పూస సంగతిమాత్రం చెప్పలేదు.

శర్మ చెప్పటం ఆపిన తర్వాత రాజు అందుకున్నాడు. 'శర్మగారికి ఒకపూసకూడా దొరికింది సార్!' అన్నాడు.

శర్మ కోటుజేబులోనుంచి పూసతీసి బాస్‌కు అందించాడు, భూత అద్దంకూడా ఆయనముందు ఉంచాడు.

మూతి బిగించి, కళ్ళు చిట్లించి ఒకటికి రెండుసార్లు ముక్కురుద్దుకుని ఆపూసను భూతద్దంకింద పరీక్షించాడు 'బాస్'. పెదిమ విరిచాడు.

శర్మముఖ భంగిమలుకూడా దానికి అనుగుణంగా మారినయి.

రాజు వీరిద్దరినీ గమనిస్తున్నాడు ... 'బాస్' వచ్చాడని తెలిసి సైట్‌నుంచి రావు, నాయుడుకూడా వచ్చారు.

రామ్‌కిషన్‌వేపు చూసి 'క్రీస్తుపూర్వం రెండుమూడువేల సంవత్సరాలకు చెందిన కొన్ని పనిముట్లు, రాగిరేకులు, యీ స్థలంలో దొరికినయి. వాటికెంతో చారిత్రక ప్రాముఖ్యం ఉన్నది- చరిత్రకారులకు యింతవరకూ లభించని కొన్ని సత్యాలు ఈ వస్తువులవల్ల తెలుసుకోవటానికి అవకాశాలు పుష్కలంగా ఉన్నాయనికూడా పేపరుద్వారా తెలియచేయండి...ఈ ప్రకటన యిచ్చింది నేనే! గుర్తుంచుకోండి.' అని మరీ మరీ నొక్కివక్కాణించారు 'బాస్.'

రామ్‌కిషన్ రాసుకోవటం పూర్తిచేసి బాస్ చెప్పిందానికి అంగీకారంగా తలూపాడు.

'హౌడూ యూ సే మిష్టర్ శర్మ' అని అడిగాడు బాస్.

'యూ ఆర్ రైట్ సర్' అన్నాడు శర్మ వెంటనే.

రాజు, నాయుడు, రావు, నవ్వుకున్నారు. లోలోపల ఒకరికి రావలసిన కీర్తి మరొకరు తన్నుకుపోయినందుకు.

ఈ మార్పు
అమృతాంజన్ గ్రైప్‌మిక్స్చర్
వల్లనే కదా!
అజీర్ణం, వాయువు, కలతనిద్ర, వాంతులు, విరేచనాలవంటి బాధలు వెంటనే తగ్గిపోతాయి. ఆకలి, జీర్ణశక్తి బాగా ఉంటాయి. పాపాయి ఆరోగ్యం బాగువడుతుంది.

అమృతాంజన్ లిమిటెడ్

FDS AG 1659 TEL

అన్ని విధాల జలుబులకు శక్తివంతమైన ఔషధము
రుబెక్స్

జలుబులనుంచి రక్షణనిచ్చి శక్తివంతముగా పనిచేస్తుంది.
రుబెక్స్ శీఘ్రంగా పనిచేస్తుంది—
చర్మగ్రంధులలోకి పోతుంది—
శరీర వేడిమిని అధికం చేస్తుంది—
జలుబులను ఎదుర్కొనే 7 వైజ్ఞానిక తత్వములతో కూడినది.
6 గ్రాముల డబ్బాలలో, 20 గ్రాముల మరియు 65 గ్రాముల సీసాలలో దొరకును.

everest/364b/ACW Tel